

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
הנהלת שירות המבחן למבוגרים

י"ז טבת תשע"ו
 29 דצמבר 2015

מכתב רקע לוועדה אודות התכנית הפעלת סדנאות לניהול תקציב מיזם משותף עם שירות המבחן למבוגרים ועמותת "פעמונים"

1. הקדמה

מסמך זה מפרט מיזם משותף של שירות המבחן למבוגרים עם עמותת "פעמונים". המיזם הינו תכנית ייחודית המאפשרת למשתתפים בה למידת ניהול מותאם של כלכלת משק הבית, תקציב אישי ומשפחתי.

"פעמונים" הינה עמותה רשומה הפועלת משנת 1997. בליבת העשייה של הארגון נמצאים הדרכה, סיוע וליווי כלכלי של משפחות בכל הארץ. "פעמונים" סיוע עד כה ליותר מ-20,000 משפחות לנהל את חייהן הכלכליים בצורה מאוזנת ואחראית יותר. ייחודיותה של "פעמונים":

1. מדובר בארגון חברתי מוביל בתחומו המקדם בשורה ייחודית – גילוי אחריות אישית של יחידים ומשפחות בישראל על מצבם הכלכלי וחתירה לשיפור ההתנהלות בתחום זה.
2. הארגון פועל בפריסה ארצית על ידי מתנדבים המפעילים שירותי הדרכה, ליווי וייעוץ אישי.
3. כדי לקדם את מטרתיו מקיים הארגון שיתופי פעולה רבים ומגוונים עם ארגונים חברתיים, גופים עסקיים, רשויות מקומיות, גופי תקשורת, מוסדות אקדמיה ומשרדי ממשלה.
4. ל"פעמונים" מחלקת פיתוח ידע שמטרתה להתאים את המסרים ואת דרכי הפעולה למגוון רחב של קהלי יעד.
5. ההשפעה החברתית של "פעמונים" רחבה וכוללת עשרות אלפי מקבלי שירות (בעבר ובהווה), למעלה מ-2600 מתנדבים ולמעלה מ-20,000 אזרחים התורמים לפעילות בכל שנה בכל הארץ.
6. הארגון צבר ניסיון רב בעבודה עם אוכלוסיות מוחלשות המטופלות במחלקות לשירותים חברתיים. 20% מהמשפחות המטופלות בארגון מידי שנה הינן בעלות תיק ברווחה. משפחות אלו מדווחות על צמצום הפער בין הוצאות להכנסות, פריסה והסדרה של החובות, הטמעת הרגלי צרכנות נבונה, וכן תחושה של מודעות וכווץ לפעול בתחום הכלכלי במסגרת המשפחה ומחוצה לה.

בשנת 2007 "פעמונים" הקים את מערך ההדרכה לקבוצות המתמחה בהעברת הרצאות וסדנאות בנושא ניהול נכון של כלכלת משק הבית. פעילויות ההדרכה מועברות לקהל הרחב באמצעות מרצים ומנחים מומחים המוכשרים למטרה זו על ידי "פעמונים". בשנת 2014 הדריך הארגון כ-18,000 איש – נוער, בעלי משפחות, נשים חד הוריות, קשישים ומשפחות בעוני בכל רחבי הארץ.

תכנית זו מיועדת לעוברי חוק מבוגרים. אוכלוסייה זו מאופיינת באורח חיים שולי, בהתנהגות עוברת חוק וגבולות. אנשים אשר אורח החיים שלהם מאופיין בחוסר סדר, חוסר שליטה ובהתנהלות כלכלית לא מותאמת. פעמים רבות אנו מוצאים את ההתנהגות העבריינית כסימפטום לקשיים ולמצוקה כלכלית וסביבתית. לכן ההתנהגות העבריינית הינה גם פועל יוצא של העדר משאבים נפשיים וחינוכיים בניהול אורח חיים נדרמטיבי.

מחקר שבדק את מאפייני הקטינים המטופלים בשירות המבחן לנוער מצא כי ל-44% מהמשפחות של עוברי חוק קטינים יש יכולת לספק צרכי קיום בסיסיים בלבד. בקרב 25% ממשפחות הקטינים אין אף מפרנס. יאמר שב-25% ממשפחות הקטינים, אחד מההורים והאחים מעורב בהתנהגות מנוגדת לחוק (כאהן-סטבצינסקי ולוי, 2011). סקר אחר בדק ומצא שכ-61% מאוכלוסיית הבנים בוגרי חסות הנוער מגיעים בשלב מתקדם יותר אל שירותי המבחן למבוגרים עד גיל 25 (כהן מורנו, צבע, פלדמן ושיף, 2013), כך שניכרת המשכיות וקשר ישיר בין אוכלוסיות אלו ותכנית זו שמשלבת סיוע לקבלת, רואה את הערך החינוכי והקיומי עבור אוכלוסית היעד.

המיזם כולל סדנא ייחודית אשר תסייע להם בניהול כלכלת משק הבית בצורה אחראית ומאוזנת.

לפני כשנה הופעלה התכנית כמסגרת פיילוט בשירות המבחן למבוגרים ובמוסדות לנוער עובר חוק. במשובים על הפיילוט ציינו המשתתפים כי למדו מהתוכנית כיצד להתנהל עם כסף, איך להבחין בין מזומן לאשראי

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
הנהלת שירות המבחן למבוגרים

לצ'יקים, הבינו איך לבנות תקציב וכיצד להשוות מחירים, וכן כי הסדנא העלתה מודעות לגבי זכויות ושבמהלכה קיבלו כלים שיסייעו להם גם בעתיד.
 לאור משובים אלו ניכר כי קיימת שביעות רצון גבוהה מפרויקט זה ועל כן אנו פונים בבקשה למיזם משותף.

2. אוכלוסיית יעד

עוברי חוק מבוגרים שביצעו עבירות פליליות, הופנו לשירות המבחן למבוגרים ונמצאים בהליך של אבחון ו/או טיפול בשירות המבחן.

3. מטרת התוכנית:

- א. העלאת מודעות לחשיבות של התנהלות כלכלית אחראית.
- ב. הקניית ידע בסיסי לצרכנות נבונה בחיי היומיום.
- ג. הקניית מיומנות להתנהלות מול גורמי ציבור ומוסדות, כמו המוסד לביטוח לאומי, בנקים וכיו"ב.
- ד. ניהול כלכלת משק הבית בצורה אחראית ומאוזנת.

4. יעדים:

- א. 80% מהמשתתפים יתחילו ויסיימו את התכנית.
- ב. המשתתפים ילמדו למפות את הוצאותיהם והכנסותיהם.
- ג. המשתתפים ילמדו להגדיר סדרי עדיפויות בהוצאות ובניהול צרכיהם.
- ד. המשתתפים ילמדו להתנהל ולהתמודד מול חובות.
- ה. המשתתפים ילמדו לתכנן תקציב אישי ומשפחתי.
- ו. המשתתפים ילמדו את זכויותיהם כאזרחים בתחום הכלכלי.

יצוין כי מעבר להגשמת היעדים הקונקרטיים, השתתפות בתכנית מסוג זה מאפשרת העצמה וארגון, מאפשרת הגברת יכולת השליטה, העלאת הביטחון והדימוי העצמי, איתור אלטרנטיבות להתנהגות וגיבוש דפוסי התמודדות קיומיים שיאפשרו את הפחתת הרצידיביזם.

5. מודל התכנית

א. מבנה ותכני הסדנא למבוגרים

מבנה הסדנא: 6 מפגשים בני שעתיים כל אחד, לאורך 6 שבועות עוקבים וסה"כ 12 שעות לכל משתתף.
מספר משתתפים מקסימלי: 20 (רצוי שבן/בת הזוג, אם יש, ישתתפו בסדנא).
הנחית הסדנא: מנחה משירות המבחן ומנחה מתנדב מ"פעמונים".

תכני הסדנא:

מפגש 1 - תאום ציפיות, מיפוי הוצאות והכנסות

פתיחה, סבב הכרות, הצגת ארגון פעמונים ומטרות הסדנא.

תאום ציפיות – ניתוח אישי.

מה מניע אותי לקנות? גורמים חיצוניים – תרבות השמע, שיווק אגרסיבי, זמינות הכסף.

מיפוי הוצאות והכנסות וחשיבות איסוף וארגון מסמכים.

מפגש 2 - מה משפיע עלי לקנות? וטיפים לצרכנות נבונה

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
הנהלת שירות המבחן למבוגרים

מה מניע אותי? גורמים פנימיים – דפוסים מהבית, תרבות, חברה, פרפקציוניזם, רגשות אשם, חוסר אחריות ופרגון עצמי.
טיפים לצרכנות נבונה – אני צרכן אחיימ (אישי, חברתי, משפחתי) תגם.

מפגש 3 בניית תקציב לפי סדרי עדיפויות

בניית תקציב לפי סדרי עדיפויות, כולל תרגיל.

מה מעלב אותי ומה מקדם אותי כדי להתקדם בתהליך של שינוי?

מפגש 4 – אתגרים בהתנהלות כלכלית במשפחה – התמודדות עם בן הזוג והילדים

אתגרים בהתנהלות כלכלית במשפחה – של ילדים.

אתגרים בהתנהלות כלכלית במשפחה – עם ילדים – התמודדות הורית.

הקניית חינוך פיננסי, שיתוף הילדים – כיצד? דוגמאות.

מפגש 5 – שיתוף הילדים, סוגיות ערכיות, שיטות רישום ומעקב והתנהלות עם הבנקים

שיתוף הילדים – סימולציה להתמודדות הורית עם הילדים.

סוגיות ערכיות בחינוך פיננסי – דיון.

מיומנויות המנהיגות ההורית והקניית כלים.

שיטות רישום ומעקב.

התנהלות עם הבנקים – כלים לניהול מו"מ אפקטיבי עם הבנק וטיפים להתנהלות מול הבנק.

עקרונות בנושא קניה בתשלומים ושימוש באשראי.

מפגש 6 – התמודדות עם חובות ובניית תקציב בראייה עתידית

התמודדות עם חובות.

תכנון תקציב משפחתי בראייה עתידית – עמידה בתקציב, מעקב ובקרה.

סיכום ומשוב.

מדינת ישראל
משרד הרווחה והשירותים החברתיים
הנהלת שירות המבחן למבוגרים

6. פריסת התכנית

מחוז	סה"כ מס' סדנאות
חיפה והצפון	2
ת"א והמרכז	2
בי"ש והדרום	2
ירושלים	2
דרום	2
בית נועם	1
מרכז יום לטיפול בעברייני מין	1
סה"כ	10

7. סיכום

מיזם משותף זה מטרתו להקנות למבוגרים עוברי חוק כלים לניהול התקציב האישי והמשפחתי, שליטה והתארגנות באורח החיים שלהם וכלים להתמודדות בצרכים השונים בחיי היומיום.
עלות המיזם הכוללת הינה 40,000 ש"ח מתוך זה עלות המשרד הינה 19,600 ש"ח ועלות עמותת "פעמונים" הינה 20,400 ש"ח. פעמונים מתחייבת כי המימון לתוכנית מצידה יגיע ממקורות שאינם ממשלתיים.

בברכה,

יוסי פולק

מפקח ארצי- טיפול ושיקום
הנהלת שירות המבחן למבוגרים